

Vergaderjaar 2008–2009

31 499

Alerteringssysteem Terrorismebestrijding

Nr. 4

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 22 september 2008

De commissie voor de Rijksuitgaven¹ heeft over het rapport «Alerterings-systeem Terrorismebestrijding» van de Algemene Rekenkamer (Kamerstuk 31 499, nr. 1) de navolgende vragen ter beantwoording aan het kabinet voorgelegd. Deze vragen, alsmede de daarop bij brief van 19 september 2008 gegeven antwoorden, zijn hieronder afgedrukt.

De voorzitter van de commissie voor de Rijksuitgaven,
Aptroot

De adjunct griffier van de commissie voor de Rijksuitgaven,
Van de Wiel

¹ Samenstelling:

Leden: Van der Vlies (SGP), Kant (SP), Blok (VVD), Ten Hoopen (CDA), Weekers (VVD), Van Haersma Buma (CDA), De Nerée tot Babberich (CDA), Aptroot (VVD), voorzitter, Dezentjé Hamming-Bluemink (VVD), Omtzigt (CDA), Koşer Kaya (D66), Luijben (SP), Van der Veen (PvdA), Kalma (PvdA), Van Gerven (SP), Blanksma-van den Heuvel (CDA), Cramer (CU), Van Dijck (PVV), Gesthuizen (SP), Ouwehand (PvdD), Heijnen (PvdA), Tang (PvdA), Vos (PvdA), ondervoorzitter, Sap (GL) en Vacature (algemeen).

Plv. leden: Van der Staaij (SGP), Roemer (SP), Van der Burg (VVD), Jonker (CDA), Snijder-Hazelhoff (VVD), De Vries (CDA), Van Hijum (CDA), Van Beek (VVD), Bokestijn (VVD), De Pater-van der Meer (CDA), Van der Ham (D66), Gerkens (SP), Vermeij (PvdA), Kuiken (PvdA), Vacature (algemeen), Vacature (CDA), Anker (CU), De Roon (PVV), Irrgang (SP), Thieme (PvdD), Heerts (PvdA), Besselink (PvdA), Depla (PvdA), Vendrik (GL) en Mastwijk (CDA).

1

Wanneer zal het Nationaal Alerteringssysteem (NAS) gereed zijn?

In 2006 is door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aangegeven dat er geen aparte Alerteringssystemen ontwikkeld zouden worden voor andere crisistypen, maar dat aangesloten zou worden bij het besluitvormingsproces van het Alerteringssysteem Terrorismebestrijding (ATb). De achtergrond hiervan is het streven om zoveel mogelijk via één duidelijk herkenbare systematiek de informatie uitwisseling tussen overheid en vitale sectoren t.a.v. verschillende dreigingstypen en crises vorm te geven. Voor een aantal dreigingstypen wordt dit verder uitgewerkt, waarbij wordt gekeken of zoveel mogelijk van bestaande structuren voor informatiedeling, waar onder dreigingspecifieke waarschuwingssystemen, gebruik kan worden gemaakt.

2

Waarom is NAS nog niet van de grond gekomen? Wat zijn de belemmeringen en of problemen? Wanneer gaat dit alsnog gebeuren?

De verdere uitwerking van een alerteringssystematiek voor andere dreigingen dan terrorisme wordt op dit moment vormgegeven. Dit heeft even geduurd omdat de nadruk op terrorisme heeft gelegen.

Overigens ligt de focus bij de verdere uitwerking op versterking van de informatie-uitwisseling tussen overheid en vitale sectoren. Het alerteren/waarschuwen is hiervan een onderdeel, maar er zal ook gekeken worden naar andere typen informatie, zoals meer algemene informatie over risico's en dergelijke.

Gebleken is dat de meerwaarde van zo'n algemene alerteringssystematiek gevonden kan worden in het feit dat, daar waar waarschuwingssystemen nu nog vooral binnen sectoren functioneren, er nu een sectoroverstijgende waarschuwings- en informatiedelingssystematiek gerealiseerd zou kunnen worden. Hiermee wordt ook de eenduidigheid en samenhang in het waarschuwen van partijen bevorderd.

3

Wat zijn de toetsresultaten van de praktische toets die bij de alertering van de sector spoor in september 2005 heeft plaatsgevonden? In hoeverre zijn de leerpunten van deze alertering opgepakt?

De alertering van de sector Spoor in september 2005 vond plaats op een moment dat het alerteringssysteem nog zeer jong en volop in ontwikkeling was. Een aantal zaken diende nog verder uitgewerkt te worden en er was nog geen enkele oefening georganiseerd. Mede hierdoor waren er relatief veel leerpunten alhoewel over het algehele proces en de uitwerking van de alertering brede tevredenheid bestond. De leerpunten vormde een belangrijke basis voor het verdere ontwikkelproces van het ATb, dat in de periode 2005–2007 heeft plaatsgevonden en worden meegenomen in de oefeningen van de sectoren.

4

Waarom is de uitvoerbaarheid van de voorgenomen maatregelen niet onderzocht?

Vanaf het begin is er bij de opbouw van het alerteringssysteem, dat in de basis een waarschuwingssysteem is, gekozen voor een publiek-privaat partnerschap met gedeelde verantwoordelijkheden. In dit model neemt iedere betrokkene zelf verantwoordelijkheid. In die geest is de invulling van de door de sector voorgestelde maatregelen expliciet de verantwoordelijkheid van de sector zelf (bij enkele sectoren, bijvoorbeeld Nucleair, ligt deze bij het vakdepartement). Uitgaande van de eigen verantwoorde-

lijkheid is het aan de sectoren om met uitvoerbare maatregelen te komen. De overheid vertrouwt op de professionaliteit en het eigen belang van de sectoren.

Als de overheid normen zou stellen voor de maatregelen van de sector zelf zou het systeem in deze hoedanigheid niet kunnen bestaan. Er zou dan voor een systeem gekozen moeten worden waarin de overheid verantwoordelijkheid draagt voor (toezicht op) de kwaliteit van de maatregelen van de sectoren. Dit zal er echter ook toe leiden dat de overheid de kosten van deze maatregelen draagt. Voor de maatregelen die door de overheid genomen moeten worden (met name politie) is uitgegaan van de professionaliteit van de korpsen: op basis van onder andere de formatie- en paraatheidscirculaires zijn de korpsen als eerste in staat aan te geven wat haalbaar is en wat niet. In een Uitvoerings Overleg Alertering (UOA) wordt dat steeds in de concrete situatie met alle partijen besproken.

5

Waarom is ervoor gekozen om de coördinatie van het Alerteringssysteem Terrorismebestrijding (ATb) bij het ministerie van Justitie te leggen, en niet bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK)?

De coördinatie van het Alerteringssysteem Terrorismebestrijding ligt bij de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding, welke valt onder de ministers van Justitie én BZK. De realisatie van het Alerteringssysteem Terrorismebestrijding als eerste stap in het realiseren van een bredere Alerteringssystematiek is destijds dan ook logischerwijs ondergebracht bij de NCTb. Met de bij antwoord 1 en 2 beschreven verbreding naar meer dreigingstypen zal ook de positionering van dergelijke alerteringen worden meegenomen, onderbrenging bij het ministerie van BZK is dan voor de hand liggend. Opgemerkt wordt dat de gezagsrol ten aanzien van het Alerteringssysteem Terrorismebestrijding niet ter discussie staat.

6

Wat zijn volgens het kabinet de gevolgen en effecten voor de regierol en de samenwerking als de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding (NCTb) wordt ondergebracht bij het ministerie van BZK? Wat zou deze wijziging betekenen voor de integrale aanpak?

De NCTb werkt onder verantwoordelijkheid van twee ministers. Daarmee is een integrale aanpak verzekerd. Beheersmatig is de NCTb ondergebracht bij het Ministerie van Justitie, omdat de Minister van Justitie de eerstverantwoordelijke voor de terrorismebestrijding is.

7

Wat zijn volgens het kabinet de gevolgen en effecten voor de regierol en de samenwerking als het ATb wordt ondergebracht bij het ministerie van BZK? Wat zou deze wijziging betekenen voor de integrale aanpak?

Zoals bij antwoord 1, 2 en 5 al aangegeven moet het ontwikkelde ATb gezien worden in de bredere context van het kabinetsstreven om op een zo eenduidig mogelijke manier informatie te delen met o.m. vitale sectoren en dus ook waar mogelijk één Alerteringssystematiek voor verschillende dreigingen te hanteren. Het onder regie van het NCTb ontwikkelde ATb is een duidelijk voorbeeld voor deze te ontwikkelen systematiek en zal daar ook een belangrijk onderdeel van uit maken. Hiermee wordt ook recht gedaan aan de integrale aanpak zoals geformuleerd in het kader van de strategie Nationale Veiligheid.

Voor wat betreft de beleidsmatige en beheersmatige rol bij de totstandkoming en beheer van een bredere alerteringssystematiek kan gesteld worden dat de beheersmatige ophanging en coördinatie op de totstandko-

ming los gezien kan worden van de beleidsmatige verantwoordelijkheid voor een specifiek dreigingstypen, de «gezagsrol». Bij inbedding van het ATb in een bredere systematiek zal zowel beleidsmatig maar juist ook beheersmatig de door de NCTb organisatie opgebouwde expertise geborgd moeten worden. Voor de goede orde: het ATb van de NCTb valt onder gezag van Minister van Justitie in het kader van terrorismebestrijding.

8

Waarom is niet bepaald welke partij de lokale of regionale regie over het ATb moet voeren?

Binnen het Nederlandse staatsbestel is de burgemeester de eerst verantwoordelijke voor openbare orde en veiligheid. Doordat het ATb uitgaat van een publiek-privaat samenwerkingsverband op vrijwillige basis is er geen aanvullende wetgeving nodig geweest. Dit betekent echter ook dat voor de lokale en/of regionale regie aansluiting moet worden gevonden bij de bestaande wetgeving. Feitelijk zal de politie, onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag, de operationele leiding hebben. De NCTb rekent het dan ook tot zijn verantwoordelijkheid om op decentraal niveau zowel politie als bedrijfsleven als gemeenten bij elkaar te brengen.

9

Zou overheidstoezicht op het ATb bij kunnen dragen aan de kwaliteit van de maatregelen?

Het kabinet heeft vertrouwen in de professionaliteit van de betrokken partijen bij het nemen van hun eigen verantwoordelijkheid. Hierbij hoort onder meer het realiseren van haalbare kwalitatief hoogwaardige maatregelen. Op dit moment is er geen reden om te twijfelen aan de kwaliteit van de maatregelen. De aangesloten sectoren hebben er zelf alle belang bij om kwalitatief goede maatregelen te treffen in geval het dreigingsniveau omhoog gaat.

10

Waarom heeft geen enkele betrokken partij de uitvoerbaarheid van de maatregelen voor de verschillende dreigingsniveaus getoetst en waarom zijn hieraan geen eisen gesteld?

In het systeem van gedeelde verantwoordelijkheden is het zo dat iedere partij verantwoordelijk is voor de uitvoerbaarheid van de door haarzelf bepaalde maatregelen. De sectoren zijn hierbij verantwoordelijk voor de uitvoering van sectorale maatregelen (bijvoorbeeld het sluiten van toegangen of omleiden van processen) en de politiekorpsen voor de politiemaatregelen. De Raad van Hoofdcommissarissen heeft in haar verantwoordelijkheid overigens de matrix van maatregelen voor de politie vastgesteld. De maatregelen worden periodiek geoefend in het kader van de oefencyclus van het ATb. Er is op dit moment geen reden om aan te nemen dat de maatregelen niet uitvoerbaar zijn.

11

Welke actor heeft volgens het kabinet de lokale en of regionale regie over het ATb?

Binnen het Nederlandse staatsbestel is de burgemeester de eerst verantwoordelijke voor openbare orde en veiligheid. Dit betekent dat voor de lokale en/of regionale regie aansluiting is gevonden bij de bestaande wetgeving. Feitelijk zal de politie, onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag, de operationele leiding hebben.

12

Kan het kabinet uiteenzetten per wanneer, welke gemeenten afstemming moeten hebben bereikt tussen bedrijfssectoren, overheden en politie?

Met de sectoren is afgesproken dat de lijst met A-locaties vertrouwelijk zal worden behandeld. Om die reden kan dan ook niet aangegeven worden wanneer welke gemeente afstemming zal hebben bereikt met de op haar grondgebied gelegen A-locatie(s). Wel kan in zijn algemeenheid opgemerkt worden dat dit een proces is dat veel tijd vergt, maar dat inmiddels geconstateerd kan worden dat overal in het land afspraken zijn gemaakt. Het kabinet onderneemt, middels de NCTb, initiatieven om lokale afstemming te faciliteren en te bevorderen. Onder andere door voor de tweede maal in iedere regio bijeenkomsten te organiseren met alle betrokkenen en waarin onder andere activiteiten en producten worden aangeboden die deze afstemming moeten verbeteren.

13

Kan een nadere verduidelijking worden gegeven van de overeenkomsten en de verschillen wat betreft doelen en vergelijkbare onderdelen van het ATb en van het project Bescherming vitale infrastructuur (BVI)?

Het programma Bescherming Vitale Infrastructuur heeft tot doel (de continuïteit van) vitale producten, diensten en processen zo goed mogelijk te beschermen en daarmee grootschalige gevolgen zowel fysiek (slachtoffers en schade) als economisch te voorkomen/beperken. Hierbij wordt uitgegaan van een «all hazard» benadering. Het ATb kent slechts een one hazard benadering: terrorisme. De A-locaties van het ATb vormen een deelverzameling van de vitale infrastructuur en het ATb kent daarnaast een drietal sectoren die niet binnen het programma BVI voorkomen. Het ATb kan dan ook gezien worden als «een maatregelen pakket» dat onder andere vitale infrastructuur moet beschermen tegen de dreiging Terrorisme. Verder kent het ATb op dit moment al een werkzaam waarschuwingsinstrument. Door middel van de bij antwoord 1 en 2 genoemde ontwikkelingen zal dit uitgebreid worden naar andere dreigingstypen.

14

Behoeft de aansluiting van het ATb en het project BVI verbetering?

De NCTb is nauw betrokken bij het programma BVI, waarbij geldt dat binnen de «all hazard» benadering van BVI waar het gaat om de dreiging «Terrorisme» wordt gewerkt langs de lijnen van het terrorismebeleid inclusief het ATb. Inmiddels zijn al veel van de gezamenlijke activiteiten en doelstellingen gestroomlijnd en wordt regelmatig afgestemd. Zo worden de regionale bijeenkomsten van het ATb in samenwerking met NAVI georganiseerd, waardoor een meer geïntegreerd beeld ontstaat. In de toekomst zal dit waar mogelijk verder moeten worden uitgebreid naar contacten met de regio's vanuit een all hazard perspectief, waarbij de bredere alerteringssystematiek als instrumentarium een belangrijke rol kan spelen.

15

Met de uitvoering van welke aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer is inmiddels gestart. Wanneer zullen de aanbevelingen worden doorgevoerd in het systeem? Kan het kabinet de Kamer een stappenplan met de uitvoering van de afzonderlijke aanbevelingen doen toekomen?

Veel van de aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer waren al doorgevoerd bij het uitkomen van het rapport, bijvoorbeeld de operationalisering van het systeem Quick Alert. Een aantal aanbevelingen is gezien de bestuurlijke infrastructuur in Nederland niet te realiseren. Een aantal

aanbevelingen zal gaandeweg, bijvoorbeeld door middel van oefeningen en regiobijeenkomsten worden gerealiseerd. Het Kabinet ziet geen reden om hiervoor een stappenplan op te stellen.

16

Kunnen de bewindspersonen uiteenzetten welke afspraken zijn gemaakt om de samenhang bij het informeren van vitale sectoren en overheden te waarborgen?

Binnen het ATb voor de specifieke dreiging terrorisme is hierin voorzien door middel van het Uitvoerings Overleg Alerteren waarvoor alle betrokken partijen (inclusief vertegenwoordiging van de sector(en)) worden uitgenodigd.

In het kader van het programma BVI wordt in algemene zin gebruik gemaakt van de bestaande verantwoordelijkheidsverdeling, waarbij elke vitale sector via het betreffende vakdepartement geïnformeerd wordt. Daarnaast vindt er informatie-uitwisseling met en tussen vitale sectoren plaats binnen het door de minister van BZK opgerichte Strategisch Overleg Vitale Infrastructuur (SOVI). Voor wat betreft het informeren van medeoverheden is afgesproken dit op een zo eenduidig mogelijke manier via de minister van BZK te laten verlopen.

Bij de verdere uitwerking van de bredere alerteringssystematiek zal de manier van informatiedeling die reeds binnen het ATb gebruikt wordt als voorbeeld gebruikt worden.

17

Waarom is vrijwillige deelname aan het ATb het uitgangspunt?

Als hier niet voor gekozen was zou, zoals hierboven al gesteld, een nieuwe bestuurlijke infrastructuur ten behoeve van beveiligingsmaatregelen moeten worden gerealiseerd. Ook is vrijwilligheid de meest productieve samenwerkingsvorm op dit nieuwe terrein van publiek-private samenwerking. Daarnaast droeg vrijwilligheid in sterke mate bij aan de snelheid van de opbouw van het systeem. Gezien in de context van terrorismebestrijding was hoge snelheid vereist. Het starten van een geformaliseerd systeem met een wettelijke grondslag duurt ten minste enkele jaren.

18

Zou het voor het beeld van derden niet duidelijker zijn als de coördinerende rol en de gezagsrol bij één bewindspersoon zou liggen, omdat in de praktijk de bevoegdheden al door elkaar lopen?

Op lokaal niveau is dit het geval, aangezien het lokaal bevoegde gezag (de burgemeester) middels de politie de uitvoering van het lokale alerteringsproces coördineert. Tot nog toe is op nationaal niveau gezag en coördinatie eveneens belegd bij één bewindspersoon, aangezien de coördinerende minister voor terrorismebestrijding («het gezag») leidend is bij de vaststelling van de dreiging (het alerteringsniveau) en tevens de coördinatie heeft op het proces op nationaal niveau. Hij stemt hierin uiteraard, waar mogelijk, wel af met de minister van BZK en de vakministeries. Met de verdere verbreding van de Alerteringssystematiek zal de rolverdeling en hiermee samenhangende afspraken met de lokale overheden aandacht behoeven, aangezien er dan sprake zal zijn van verschillende ministers met een gezagsrol voor een specifiek dreigingstype (griep, overstroming, terrorisme). Zie ook antwoord 7.

19

Is het niet van ieders belang, in het kader van veiligheid, dat er in het kader van deelname aan het ATb sprake is van minder «vrijheid, blijheid»

en er meer sprake is van sturing?

Binnen het ATb werken partijen weliswaar op basis van vrijwilligheid samen, maar er is zeker geen sprake van vrijblijvendheid. Dit blijkt ook uit het gegeven dat met vertegenwoordigers van de sectoren, per sector, zogeheten aansluitingsdocumenten met afspraken zijn opgesteld en getekend. Voorts wordt op pro-actieve wijze wordt samengewerkt en zijn al vele resultaten bereikt die binnen een bindend systeem wellicht niet tot stand waren gekomen. Een sturende relatie zal niet alleen tot weerstand leiden, maar ook het informele netwerk, dat een van de sleutels is van het succes van het ATb, verstoren.

De gehanteerde aanpak past ook goed bij de verantwoordelijkheidsverdeling die de minister van BZK op 3 april 2008 nog met u besproken heeft tijdens het Algemeen Overleg over de bescherming van de vitale infrastructuur. Tijdens dit overleg is nog eens onderstreept, dat eigenaren en beheerders op de eerste plaats zelf verantwoordelijk zijn voor de continuïteit van hun product, dienst of proces. De betrokken partijen nemen volgens het kabinet deze verantwoordelijkheid blijkens o.m. hun betrokkenheid bij het ATb.

20

«Afstemming vanuit BVI is noodzakelijk om te voorkomen dat er verwarring ontstaat over met wie lokale autoriteiten moeten communiceren in het geval van een crisis». Is dit een pleidooi voor een duidelijkere en of eenduidigere regieverdeling tussen de bewindspersonen onderling?

Dit is een onderstreping van de lopende ontwikkeling om op een eenduidige en gebundelde manier te communiceren over nationale veiligheids-onderwerpen met de lokale autoriteiten. Zoals bij antwoord 14 ook al aangegeven is, wordt gestreefd naar verdere stroomlijning van contacten o.m. middels de verbreding van de alerteringssystematiek.

21

Kan het kabinet uiteenzetten op welke manier het afstemmen van maatregelen voor bijvoorbeeld specifieke A-locaties kan worden verbeterd zonder dat daarbij de vrijwillige deelname van het ATb op de tocht komt te staan? Op welke termijn zal deze verbetering worden doorgevoerd?

Zie antwoord bij vraag 12.

22

Kan het kabinet nader toelichten waarom naar hun mening een verdere verdieping van de regierol van de NCTb de lokale samenwerking niet zal bevorderen of zelfs zal frustreren?

Zie antwoord op vraag 8.

23

Zijn er naar de mening van het kabinet voldoende oefeningen geweest binnen alle sectoren om te kunnen vaststellen dat de maatregelen uitvoerbaar zijn? Vindt het kabinet de richtlijn dat er elke vijf jaar twee oefeningen moeten plaatsvinden voldoende?

De oefencyclus, die sinds 2,5 jaar loopt en zal worden gecontinueerd, voorziet in voldoende oefeningen om operationele ervaring op te doen met het systeem voor alle 14 sectoren. De cyclus is in overleg met de sectoren vastgesteld en als haalbaar gekwalificeerd. Uit de evaluaties van reeds gehouden oefeningen is gebleken dat de maatregelen voor die sectoren die werden geoefend, uitvoerbaar zijn.

24

De bewindspersonen zetten uiteen dat er voldoende afspraken zijn gemaakt om de samenhang te borgen bij het informeren van vitale sectoren en decentrale overheden vanuit de verschillende waarschuwings-systemen. De sectoren en decentrale overheden ervaren dat volgens de Algemene Rekenkamer echter anders. Zij kwalificeren het naast elkaar bestaan van verschillende preventieve projecten of structuren voor verschillende soorten bedreigingen als onduidelijk en onhandig. Wat is de reactie van de bewindspersonen op voorgaande, alsook op de suggestie van de Algemene Rekenkamer om de verantwoordelijkheidsverdeling te heroverwegen, conform de wijze waarop dit binnen BVI heeft vorm gekregen?

Met de strategie Nationale Veiligheid wil het kabinet een meer eenduidige aanpak van nationale veiligheidsvraagstukken creëren en daaruit voortvloeiend een meer eenduidige benadering van onder meer vitale sectoren en medeoverheden kunnen bewerkstelligen.

Met deze manier van werken hoopt het kabinet de bovenstaande bezwaren van medeoverheden en vitale sectoren voor een belangrijk deel weg te kunnen nemen. Lopende activiteiten op het terrein van verschillende dreigingen (griep пандеміе, overstroming) zijn ondergebracht onder de paraplu van de strategie Nationale Veiligheid, waarmee een meer eenduidige manier van werken is gecreëerd en waardoor ook de afstemming tussen deze activiteiten is vergroot. Ook de ontwikkelingen rond de totstandkoming van een verbrede Alerteringssystematiek moet in deze context worden gezien.

Ten aanzien van de vitale sectoren is het streven om zoveel mogelijk gebruik te maken van de afstemmingsstructuren zoals die op dit moment bestaan binnen het programma BVI. Hierbij spelen ook het Nationaal Adviescentrum Vitale Infrastructuur (NAVI) en het Strategisch Overleg Vitale Infrastructuur (SOVI) een cruciale rol.

Ten aanzien van de medeoverheden wordt bij antwoord 14 al duidelijk gemaakt, dat zoveel mogelijk wordt toegewerkt naar eenduidige informatieverdeling binnen de kaders van de strategie nationale veiligheid.

25

De bewindspersonen onderschrijven dat het opzetten van «systemen voor veiligheid en bescherming» moet gebeuren met oog voor overeenkomst en samenhang tussen die systemen. Op welke wijze zal het voorgaande punt worden betrokken bij het verder vormgeven van deze strategie?

Het ATb is in zijn werking reeds vormgegeven naar analogie van het stelsel Bewaken en Beveiligen dat naar aanleiding van de commissie Van der Haak is ontworpen om personen, diensten en objecten in het rijksdomein te beveiligen. Bij de ontwikkeling van het Nationale Alerteringsstelsel zal, weer zoveel mogelijk voor eenzelfde structuur worden gekozen.

26

Volgens de Algemene Rekenkamer gaan de bewindspersonen niet geheel in op de kern van de aanbeveling inzake de regierol van de NCTb. Wat is in dit verband de reactie van de bewindspersonen op de opmerking dat er geen garantie is dat lokale afstemming tussen de betrokken sectoren en overheden daadwerkelijk tot stand komt? Kan, zoals de Algemene Rekenkamer stelt, de regierol van de NCTb ook binnen de huidige taakbeschrijving en bevoegdheden van de NCTb worden ingevuld?

Wat betreft de vraag dat er geen garantie kan worden gegeven heeft zoals eerder al genoemd sterk te maken met de inrichting van het staatsbestel en de verdeling van verantwoordelijkheden zoals die in de Nederlandse

wet is vastgelegd. Deze verdeling gaat uit van decentrale verantwoordelijkheid. Wel is het in het kader van het ATb mogelijk dat de minister van BZK een aanwijzing geeft aan de Commissaris der Koningin en/of burgemeester. Het ATb kan maatregelen bestrijken die dienen ter voorkoming van een ernstige verstoring van de openbare orde. Deze maatregelen betreffen bevoegdheden van de burgemeester of vinden plaats onder diens gezag. Het niet uitvoeren van in het kader van het ATb afgesproken maatregelen kan leiden tot ernstige ontwrichting van het maatschappelijk verkeer, kan gevolgen hebben voor de betrekkingen van Nederland met andere mogendheden of kan de veiligheid van de Staat in gevaar brengen. De minister van BZK zal dan, doorgaans op verzoek van de NCTb en na afweging van alle betrokken belangen, op basis van artikel 16 Politiewet 1993 een aanwijzing geven.

Overigens geldt in het «all hazard» perspectief van het programma Bescherming Vitale Infrastructuur, dat afstemming tussen lokale overheden en sectoren in het kader van voorbereiding op rampen en cris beheersing al onderdeel is van de wettelijke taken die gemeenten en regio's in het kader van de Wet Rampen en Zware Ongevallen en in de toekomst de Wet op de Veiligheidsregio's moeten uitvoeren. Deze wetten schrijven reeds voor dat men de belangrijkste risico's voor gemeente/regio in kaart moet brengen en hierop voor moet bereiden. Hierbij kan het dus ook gaan om aantasting/uitval vitale infrastructuur.

Voor wat betreft het tweede deel van de vraag: dit is moeilijk te realiseren. De NCTb is ontworpen als een compacte organisatie die bedoeld is om actoren op rijksniveau te coördineren op het terrein van terrorismebestrijding. De invulling van de wens om de NCTb ook op lokaal niveau te laten coördineren zou een (grond)wettelijke herziening inhouden, waarbij decentrale overheden het gezag deels wordt ontnomen. Dit zou een ongewenste ontwikkeling zijn.

27

Wat is de reactie van het kabinet op het nawoord van de Algemene Rekenkamer?

De Algemene Rekenkamer geeft een reactie op de toelichting van de ministers op enkele van de bevindingen en geeft daarbij te kennen nog niet op alle punten tevreden te zijn. Tussen Kabinet en Algemene Rekenkamer kunnen natuurlijk verschillen van opvatting blijven bestaan. In de beantwoording van de vragen 24, 25, 26, 28 en 29 wordt de visie van het Kabinet uitgebreid verwoord.

28

Wat is de reactie van de bewindspersonen op de opmerking van de Algemene Rekenkamer dat, gezien de korte duur van de gehouden oefeningen, deze niet hebben bijgedragen aan het opbouwen van expertise om bij langdurige crises de juiste prioriteiten te stellen?

Elke oefening draagt bij aan het opbouwen van expertise met het systeem. Een langdurige crisis stelt aparte uitdagingen die zeer moeilijk te simuleren zijn, met name het opnemen van onvoorspelbare menselijke factoren. De oefencyclus van het ATb heeft tot nu toe niet de doelstelling gehad om deze aspecten mee te nemen. Bij een herziening van deze cyclus kan dit aspect uiteraard wel een rol krijgen, alsmede bij de overige crisioefeningen. Wel moet opgemerkt worden dat de sectoren ook aan de oefeningen op vrijwillige basis deelnemen en dat de kosten van oefeningen voor de helft voor rekening van de sectoren komt. De NCTb neemt de andere helft voor haar rekening. Dit betekent dat een langdurige crisis simuleren erg kostbaar gaat worden voor de sectoren.

29

Er kunnen capaciteitsproblemen ontstaan wanneer bij een dreiging verschillende sectoren een beroep doen op een specifiek middel. Hoe denkt het kabinet over het advies van de Algemene Rekenkamer om vooraf betere inschattingen te maken van de benodigde middelen zodat het risico voorkomen kan worden dat de schaarste die bij een alertering verdeeld moet worden, onverwacht groot is?

Gezien de te verwachten diversiteit van typen dreigingen bij een (dreigende) terroristische crisis is het niet zinvol precies te proberen in te schatten welke specifieke middelen noodzakelijk zijn. Dit geldt nog veel meer wanneer men deze inschatting zou willen maken vanuit alle type dreigingen (all hazard). Juist hierom heeft het Kabinet met de Strategie Nationale Veiligheid een strategische capaciteitenbenadering geïntroduceerd. In deze benadering worden inschattingen gemaakt ten aanzien van generieke capaciteiten, dat wil zeggen capaciteiten die bij meerdere dreigingstypen van belang zijn. Een goed voorbeeld van een dergelijke capaciteiteninschatting is die ten aanzien van de capaciteit die nodig is om (grootschalig) te kunnen evacueren (zie voortgangsbrief Nationale Veiligheid, TK 2007–2008, 30 821, nr. 6). In deze voortgangsbrief Nationale Veiligheid is het schaarstevraagstuk en de mogelijke strategieën hoe hier mee om te gaan geagendeerd voor drinkwater en energie.

30

Op welke wijze is het kabinet van plan om de aanbevelingen en de voorgenomen maatregelen te toetsen en de leerpunten te benutten voor de verbetering van het ATb en op welke manier zullen de sectoren en de vakdepartementen hierbij betrokken worden?

Het huidige programmateam dat de verbetering van het alerterings-systeem ter hand neemt zal worden gecontinueerd om deze leerpunten te implementeren en deze te toetsen. Het team werkt sinds het begin al nauw samen met vaste contactpersonen bij de vakdepartementen en de coördinatoren van de sectoren. Hierbij zal zoveel mogelijk aansluiting gezocht worden bij de structuren en acties die onder de paraplu van de strategie Nationale Veiligheid worden uitgevoerd op het terrein van de vitale infrastructuur.

31

Waarom is onbekend hoeveel kosten de betrokken organisaties, naast de NCTb, hebben gemaakt? Kan het kabinet, indien mogelijk, deze kosten op een rij zetten?

Omdat het grotendeels om de kosten van staande organisaties gaat welke hun taken aanpassen of nieuwe invullingen geven is het zeer moeilijk een accurate kostenschatting te geven. Hierbij geldt dat het voor de meeste organisaties maar om zeer incidentele kosten gaat en er weinig tot geen structurele investeringen zijn die direct uit het systeem voortvloeien. Desalniettemin vloeien er uit een alertering extra kosten voor deelnemende organisaties. Het is, gezien het publiek private partnerschap, niet aan de NCTb als coördinator om deze kosten te inventariseren. Sectoren hebben hiervan overigens ook bij de NCTb nooit een belangrijke zaak gemaakt. Gezien de vertrouwelijkheid van beveiligingsaspecten is het zeer de vraag in hoeverre deelnemende organisaties inzicht in deze kosten willen verschaffen.

32

Wat vindt het kabinet van het feit dat er, door beperkte dossiervorming bij de NCTb, niet kan worden vastgesteld bij welke sector het aansluitingsproces volgens het stappenplan is verlopen? Is de dossiervorming inmid-

De minister herkent niet het beeld van de Rekenkamer dat er slechts in beperkte mate dossiervorming plaats heeft gevonden. Het ATb kent een zeer uitgebreid digitaal archief. Het stappenplan dat is gebruikt om nieuwe sectoren aan te sluiten was noodzakelijkerwijs een groeimodel, globaal van strekking en samengesteld op basis van de eerste aangesloten sectoren. Dit kan ook niet anders, aangezien de sectoren onderling zeer sterk verschillen van structuur en relatie met de overheid. Zo heeft sector publieksevenementen een geheel ander concept van security management dan bijvoorbeeld de gas sector.

33

Volgens de betrokken actoren leidt het telkens oprichten van nieuwe structuren of organisaties op het terrein van veiligheid tot een overzichtelijk geheel en daarmee tot onduidelijkheid en inefficiëntie. Wat vindt het kabinet van deze opmerking en welke concrete stappen is het kabinet bereid te nemen om hierin verandering aan te brengen?

Blijkbaar wordt in plaats van «overzichtelijk» «onoverzichtelijk» bedoeld. Ondanks dat het kabinet binnen de visie van de strategie Nationale Veiligheid eenduidigheid op dit terrein nastreeft deelt het kabinet deze mening niet. Het terrein van veiligheid is zeer complex en vereist in bepaalde gevallen maatwerk. Hierbij kan gedacht worden aan specifieke onderwerpen die versneld moeten worden opgepakt en specifieke expertise vergen (b.v. terrorisme). Zo was er een aanzienlijk verschil tussen de reguliere veiligheidsactiviteiten en crisisbeheersing en het onderwerp terroristische dreiging. Daarnaast geldt dat er op het terrein van preventie in het kader van terrorismebestrijding geen bruikbare structuren bestonden om over te nemen, behalve het Stelsel Bewaken en Beveiligen dat in 2003 is gerealiseerd naar aanleiding van de bevindingen van de commissie Van der Haak. Hoewel er dit keer andere actoren zijn aangesproken, die deels nieuw zijn op dit terrein, is er dus wel degelijk gebruik gemaakt van een bestaande structuur.

De strategie Nationale Veiligheid leidt wel tot het uitgangspunt dat, wanneer de versnellingslag gemaakt is, gestreefd wordt naar het zoveel mogelijk samenvoegen en onderbrengen van apart en specifiek opgerichte organisaties en structuren binnen meer algemene structuren.

34

In de praktijk is de afstemming beperkt. Kan het kabinet een overzicht geven van de huidige status van de regionale en lokale afstemming van het ATb?

Dit is vertrouwelijke informatie die niet kan worden gedeeld met het publiek. Globaal gezegd zijn alle A-locaties in beeld bij het lokale gezag van die gemeenten die een A-locatie kennen en zijn op decentraal niveau concrete afspraken gemaakt tussen lokaal gezag, de politie en de sectoren.

35

Tot wanneer is de implementatie van de tweede versie van Quick Alert en het aansluiten van extra actoren op het ATb opgeschort? Voor wanneer moeten de technische problemen opgelost zijn?

Op dit moment is Quick Alert, versie 2.2 geheel operationeel. Alle technische problemen zijn verholpen en het systeem werkt naar volle tevredenheid. Momenteel wordt het uitgebreid naar andere actoren. Quick Alert is overigens een goed voorbeeld van een voor het ATb ontwikkeld systeem dat ook voor andere actoren een zeer nuttige applicatie blijkt: zo is het

inmiddels in gebruik bij het NCC en zijn er ook andere overheidsdiensten geïnteresseerd. Verder zal het systeem ook een belangrijke rol spelen bij de verdere uitwerking van de bredere Alerteringssystematiek.

36

Door de regiobijeenkomsten van de NCTb wordt meer duidelijkheid gegeven rondom het ATb. Is het kabinet tevreden over de frequentie en informatieniveau van deze bijeenkomsten?

Na de evaluatie van de huidige tweede ronde regiobijeenkomsten zal het kabinet kunnen vaststellen of het tevreden is en of het noodzakelijk is om additionele stappen te zetten op het gebied van het informatieniveau en de frequentie van deze bijeenkomsten. Hierbij zal ook de bredere informatiedeling richting deze partijen in het kader van het programma BVI worden meegenomen.

37

Van drie van de vier operationele oefeningen is een evaluatie beschikbaar waarin een groot aantal bevindingen en aanbevelingen zijn opgenomen. Wat zijn de kernpunten uit deze evaluatie?

Operationele oefeningen zijn zeer intensieve exercities waarbij sectoren en overheden zeer grote openheid geven over hun capaciteiten en zwaktes. Om die redenen zijn ook de kernpunten van deze oefeningen vertrouwelijk. De kamer kan er verzekerd van zijn dat de geïdentificeerde knelpunten ter hand worden genomen.